

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1324488/7

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא, הרב אברהם שינדלר, הרב מימון נהרי

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יעקב גל)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד גיא אופיר וטו"ר זאב פרנקל)

הנדון: עקרונות ושיקולים בדבר חלוקת אחריות הסעתו של קטין להסדרי השהות ולטיפולם

רפואיים

פסק דין

לפני בית הדין ערעורו של האב על החלטת בית הדין האזורי מכ"ח באדר ב' התשפ"ד (7.4.24) הקובעת את אופן ביצוע הסדרי השהות בינו לבין בנו וזו לשונה:

לפנינו בקשות ותגובות הצדדים בהתאם להחלטות עבר.

בית הדין מבהיר ומחליט כדלהלן:

- א. בימי שני האב יאסוף את הקטין וישבו למחרת למסגרת הלימודים.
- ב. בסוף שבוע בו הבן עם האב – עליה להביאו לבית האב ביום רביעי, והאב ישיבו למחרת למסגרת.
- ג. בסוף שבוע בו הבן עם האב: הסדרי השהות יתקיימו ביום חמישי כאשר האב יאסוף את הבן וישבו למסגרת ביום ראשון.
- ד. בימי חמישי אחת לשבועיים, עת הבן עם האב, עליו לדאוג להופעת הבן אצל המטפלת התקשורתית, ככל שהטיפול ממשיך גם בזמן שהותו עם האב [...]

על פי הסכמת הצדדים הדיון בערעור נערך לפני אחד מחברי המותב, אך פסק הדין ניתן על ידי הרכבו המלא של בית הדין אחרי העיון בכל החומר שבתיקי הצדדים ועל פי הדברים שנאמרו בדיון.

ההחלטה המערערת היא ההחלטה האחרונה בסדרת החלטות שניתנו במשך למעלה משנתיים על אודות זמני השהות המשתנים בין האב לבנו ולגבי השאלה מי יישא בעול הנסיעות והבאת הבן לקיום הסדרי השהות אלו. ההחלטה ניתנה בעקבות בקשות שני הצדדים בנושא זה, המלצות לשכת הרווחה, תגובות הצדדים להמלצות אלו ודרישותיהם לאחר השתנות זמני השהות. זמני השהות עם האב היו בתחילה בימים שני ורביעי ולאחר מכן הוסף להם סוף שבוע פעם בשבועיים, ובעקבותיו השתנה אופן הסדר השהות ביום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

רביעי. כן השתנו זמני השהות בסוף השבוע שלגביהם נקבע בתחילה שהאב ייקח את הילד ביום חמישי לסוף שבוע, ולאחר מכן ועל פי רצון הצדדים נקבע שהאב ייקח רק ביום שישי. בית הדין ניסה לתמרן בין רצונות הצדדים, בין בעניין הימים בין בעניין נטל ההסעה ובין בעניין האחריות להביא הבן לטיפול סמי-רפואי, ואין מקום להאריך ולסקור השינויים והפיתולים בהחלטות בית הדין מעת לעת. אין מקום גם להאריך בטענות הצדדים בכתבי בית הדין וטענותיהם בדיון בבית דין קמא, ועל כל פנים אין ספק שבית דין קמא מעורה בפרטים, טיפל בעניינים אלו באופן אינסטנטיבי, והפעיל שיקול דעת רחב בהחלטותיו.

על כל פנים נסקור את עיקרי הדברים:

הצדדים הורים לילד משותף, [א'], יליד תשרי התשפ"א (ספטמבר 20). הצדדים מתעמתים כמעט על כל דבר, הדברים נידונים ארוכות בתיקים המרובים של הצדדים, הן בבית הדין האזורי והן בכמה ערעורים שנידונו לפנינו.

האם מתגוררת עם בנם של הצדדים ב[ב'] האב מתגורר ב[ג'] (מרחק של כארבעים קילומטר). הסכסוך שלפנינו הוא בשאלה באיזה אופן יקוימו הסדרי השהות של האב עם בנו ומי יישא בנטל ההסעה להבאת הבן מ[ב'] ל[ג'] והחזרתו מ[ג'] ל[ב'] לקיום הסדרי השהות בינו לאב. הסכסוך היום אינו על הימים שבהם יתקיימו הסדרי השהות, אלא: מי יסיע את הבן ומתי, ובמובלע גם בשאלה על מי ייפול העול של הבאת הבן לטיפולים רפואיים.

האב טוען שעל פי החלטת בית הדין האחרונה, נטל ההסעות אינו שווה ומספר הפעמים שעליו להסיע את הבן עולה בהרבה על מספר הפעמים שמטלה זו מוטלת על האב. זאת, לדבריו, ללא הסבר הגיוני. לדברי האב מספר הפעמים לא שוויוני בגלל מטלות נוספות המוטלות עליה, ומצבה הכלכלי הגורם לפגיעה ביכולתה להתנייד.

כפי שביארנו בית הדין האזורי מעורה היטב בפרטי הדברים ולא נתן את החלטותיו מבלי משים לפרטי הדברים. הטלת עול על ההורים לדאוג לרווחת ילדיהם אינה מתחלקת באופן מתמטי אלא תלויה בשיקול דעת רחב ובשקלול החובות והמטלות המוטלות על הצדדים. עניין זה תלוי בדרך כלל בשיקול דעתו של בית הדין.

הסדרי השהות הם טובת הבן (וגם טובת ההורה, כמפורש בשו"ת מהרשד"ם) והם חלק מהחובות המוטלות על הורה כלפי ילדו (ואי נימא כדעת מהרשד"ם החובה על האב היא חובה מוגברת, ואין כאן מקום להאריך). לחובה זו שני פנים: נטל פיזי מעשי ולפעמים אף נטל כלכלי.

כפי שנקבע בסכסוך זה בעבר, סמכות בית הדין לגבי בני זוג אלו היא רק לעניין קביעת הסדרי השהות, הנטל הכלכלי המוטל בעקבות ההסדרים שייקבעו הוא חלק מחיוב המזונות ובנושא זה נתונה הסמכות לבית המשפט. על פי עיקרון זה קבענו בעבר בפסק דיננו מכ"ז באייר התשפ"ג (18.5.23), בתיק 1324488/4, שסמכות בית הדין לקבוע באיזה מוסד לימודי יתחנך הבן, אך הנפקא מינה הממונית לעניין זה תידון ותיפסק בבית המשפט. והוא הדין בנידון דידן: פסיקת בית דיננו תהיה רק לעניין אופן הקיום הטכני של הסדרי השהות. עניין תשלום הוצאות הנסיעה שהן חלק מהוצאות הקטין לסיפוק צרכיו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

(הקשר עם אביו) – יכול שיידון בבית המשפט אם רצונו של אחד הצדדים להגיש עתירה להפחתת או העלאת גובה המזונות בגין ההוצאות שנגרמות לו, לדעתו שלא באופן מוצדק.

על פי המלצת שירותי הרווחה נקבע שהבן ישהה עם אביו פעמיים בשבוע, בימי ב' וד', ובכל סוף שבוע שני.

והנה בדרך כלל כשהורים גרים בסמוך והמשמורת משותפת, הטורח בהעברת בילד מהורה אחד לשני אינו מרובה ומצריך, אם הוא מצריך, הוצאה מינימלית. הנוהל הפשוט הוא שבעת קיום הסדרי השהות, ההורה השהה עם הילד מביאו למוסד הלימודי והוא נוטלו משם כשהילד קטין שאינו מסוגל להגיע למוסד החינוכי (ועיין בבא בתרא כב, א בתקנת רבי יהושע בו גמלא ובברכות יז, א "נשים – במאי זכיין?"). כשהילד גדל הוא מוביל את עצמו למוסד החינוכי ובחזרה אל מקום ההורה שהוא שוהה עימו. במקרים שכאלו גם העברה מהורה למשנהו שהיא טורח מועט ואינה דורשת הוצאה נעשית בדרך כלל מרצון טוב ובהסכמה. אכן כשהורים גרים במרחק רב והדבר מצריך ביטול זמן רב והוצאה כספית חובה על הרשות השיפוטית לקבוע מי יישא בעול זה.

כשהצדדים אינם מגיעים להסכמה בסכסוכים שכאלו נצרך לפעמים לפעול על פי המלצות תסקיר, והתפיסה המקובלת על כל פנים של שירותי הרווחה היא ששני הצדדים יישאו במידה שווה בעול זה.

נקדים ונאמר שמקובל כיום שהטלת עול הטיפול הפיזי, אמורה להתחלק בין ההורים בחלקים שווים, אף שהלכתית מסתבר שעול זה מוטל יותר על האב, שהרי לאם אין שעבוד וחויב לדאוג לצורכי הבן כמבואר באבן העזר (סימן פב סעיף ה) וכבר הארכנו בזה בפסק דין בתיק 1360470/5, בעניין מנהג ה'מחציות', ואין כאן מקום להאריך.

מכיוון שהעול מוטל על שני ההורים, מקובל כיום שכשהילד נמצא בהסדר שהות עם אחד מהוריו – הסדר זה מחייב אותו בדאגה לכל צרכיו בזמן שהילד שוהה עימו, משכך: אם חלה הילד, ההורה שהילד שוהה עימו מביאו לבדיקה ולטיפולים רפואיים והוא ששוהה עימו, אם הוא חולה ואינו יכול להופיע במוסד שבו הוא מתחנך בגין מחלתו.

עם זאת חובת בית הדין להסתכל באופן כולל על שלל המטלות המוטל על כל אחד מהצדדים, ואין הכרח לחלק באופן שווה את כל אחת ואחת מהמטלות המוטלות על כל אחד מהם. משכך, לפעמים תוטל על אחד מההורים מטלה מסוימת באופן לא שוויוני, ומאידך גיסא מטלה אחרת תוטל על ההורה האחר, גם היא באופן לא שוויוני.

לא בכדי הטיל בית הדין על האב את הבאת הילד לטיפול רגשי. כשהבקשה להסדרי שהות הייתה שיתחילו ביום חמישי האב התחמק לא רצה לקיים מטלה זו, וייתכן שזה היה הטעם לבקשתו להסדרי שהות בסופי שבוע רק ביום שישי (אף שלדעתנו זהו המצב העדיף, כשהילד שוהה ביום שישי במוסד החינוכי). בין כך ובין כך: אין ספק שעיקר העול לטיפול המעשי בילד ובצרכיו, הפיזיים והרגשיים מוטל על האם, ויהיה זה אך הגיוני שהעול להבאת הילד והחזרתו מהסדרי השהות ייפול – גם הוא באופן לא שוויוני – על ההורה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האחר, האב. כך בפרט משמקומות מגורי שני הצדדים אינם במקומות רחוקים מאוד זה מזה.

דבר זה הוא כידוע דבר התלוי בשיקול הדעת של בית הדין האזורי – דבר שאין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בו. אין אנחנו מוצאים טעות הנראית לעין בשיקול דעתו של בית הדין. ואדרבה לכאורה נראה ששיקול דעתו מוצדק. משכך: משמחד גיסא אין זה מסמכותנו להתערב בשיקול דעתו של בית דין קמא ומאידך גיסא שיקול דעת זה נראה לכאורה נכון בעניינם של בני זוג אלו – אין מקום שנתערב בו עניינית.

נוסיף ונאמר כפי שרמזנו בדיון: בני הזוג לא נמנעים מלהסתכסך ולא בוחלים בסכסוך על כל דבר. לכן, לצערנו, סכסוכים אלו כנראה ימשיכו בין בעניין שלפנינו ובין בעניינים אחרים גם בעתיד. בית הדין קורא לצדדים להתעשת ולא להמשיך להסתכסך על כל דבר פעוט, דבר שייטיב להם ובודאי ייטיב עם ילדם המשותף.

לאור האמור פוסק בית הדין:

- א. בית הדין דוחה את הערעור בהעדר סיבה להתערב בשיקול דעתו של בית דין קמא.
- ב. בנסיבות העניין, כשטכנית זמני ההסעות של האב עולים על זמני ההסעות של האם, אין לחייב את המערער בהוצאות, ולכך תוחזר לו הערובה שהפקיד.
- ג. המזכירות תסגור את התיק.
- ד. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

ניתן ביום י"ח במרחשוון התשפ"ה (19.11.2024).

הרב מימון נהרי

הרב אברהם שינדלר

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים